

TIETEELLINEN ARTIKKELI

MATLEENA HIETALA JA HELENA RAUTALA

Vagaaliset indigestiot naudalla – kirjallisuuskatsaus ja tapausselostus

Vagal indigestions of cattle – Review and a case report

> YHTEENVETO

Vagaalisen indigestion tyypillisiä oireita ovat heikentynyt ruokahalu mutta siitä huolimatta täyttynyt vatsaontelo, laihtuminen ja tuotoksen lasku. Oireet kehittyvät hitaasti päivien tai viikkojen kuluessa. Kyseessä on monisyinen oireryhmä, ei itsenäinen sairaus. Diagnoosi perustuu yleensä havaintoon eläimen L-muotoisesta vatsaontelosta, rektaalisesti todettuun laajentuneeseen pötsiin ja vähentyneeseen tai muuttuneeseen ulosteeseen. Hoito ja ennuste riippuvat taustasyystä. Taustasyyn löytäminen edellyttää huolellista esitietojen keräämistä ja kliinistä tutkimista, verija pötsinäytteiden ottoa ja diagnostista kuvantamista. Arvokkaille eläimille voidaan tehdä diagnostinen vatsaontelon avaus, jonka yhteydessä voidaan joskus onnistua tekemään parantava toimenpide. Vagaalisen indigestion ennuste on keskimäärin huono, eikä spontaania paranemista kannata jäädä odottamaan. Yleensä on kannattavinta teurastaa sairastunut eläin, mikäli se on kuljetuskuntoinen ja elintarvikkeeksi kelpaava. Tapausselostuksemme esittelee tyypillisen vagaalisen indigestion oireista kärsineen potilaan, jolla eksploratiivisessa laparotomiassa todettiin rehumassalla täyttynyt juoksutusmaha. Eläin ei lähtenyt toipumaan. Positiivisen atropiinitestin perusteella diagnosoitiin vagushermon vaurio ja siten huono ennuste, jolloin päädyttiin lopetukseen.

YDINKOHDAT

- Vagaalinen indigestio on naudan hitaasti kehittyvä sairaustila, jonka oireita ovat huonosyöntisyys ja vatsaontelon täyttyminen.
- Vatsaontelon laajentuminen erottaa tilanteen muista pitempiaikaisista huonosyöntisyyttä aiheuttavista sairauksista.
- Tukkeutuva pötsi ei toimi normaalisti eikä eläin saa riittävästi ravintoa.
- Diagnoosi perustuu esitietoihin ja kliinisen tutkimuksen löydöksiin, joita ovat L-muotoinen vatsaontelo, rektaalisesti todettu laajentunut pötsi ja ulosteen määrän ja laadun muutokset.
- Huonon ennusteen takia eläin tavallisesti laitetaan teuraaksi, poikkeuksena lopputiineet eläimet ja tyyppi I eli kaasun kertyminen pötsiin.
- Arvokkaita eläimiä voidaan yrittää hoitaa kirurgisesti.

Käsikirjoitus tuli toimitukseen 27. syyskuuta 2023.

> SUMMARY

The typical signs of vagal indigestion are a decreased appetite but nevertheless a distended abdomen, weight loss and decreased milk production. Signs develop slowly over days or weeks. Vagal indigestion is a group of signs with multiple causes, not a single disease. The diagnosis is usually based on the observation of the L-shaped abdominal cavity, the rectally detected enlarged rumen and reduced or changed faeces. Treatment and prognosis depend on the underlying cause. Finding the underlying cause requires careful preliminary data collection and clinical examination, analysis of blood and ruminal fluid samples and diagnostic imaging. For valuable animals, a diagnostic opening of the abdominal cavity may be performed, which may enable turn into a curative procedure. The prognosis of vagal indigestion is usually poor and spontaneous improvement is not unlikely. In general, it is advisable to slaughter the diseased animal, if it is fit for transport and expected to pass for food production. Our case report presents a typical patient suffering from signs of vagal indigestion. At

exploratory laparotomy an abomasum filled with feed mass was found. The animal did not start to recover. Based on a positive atropine test, a diagnosis of vagus nerve damage was made. As the prognosis was poor, euthanasia was elected.